

1975 JUN 25

ESTI HÍRLAP

294
BUDAPESTI SÉTÁK

Váci utcán, Váci utcán...

A Belváros: paloták, templomok, sétálóutcák, üzletek, kirakatok. Ha a régi Pest városáról beszélünk a római kortól a XVIII. századig —, a mai *Belvárosra* gondolunk. A Deák Ferenc utca, a kis-körút és a Duna által határolt városrész azonos az egykori, városfállal védett területtel. A régi Pest és a mai Belváros közötti különbség: az utóbbihoz most a Lipótváros is hozzátartozik.

A KAPUK

Járjuk be ezt a történelmi emlékekben gazdag, ősi városrészt.

— A régmúlt?

— *Diocletianus* császár uralkodása idején épült a pesti oldal első jelentős települése — mondja *Zeen-ger Ervin* muzeológus —, a Contra Aquincum ott, ahol a mai Március 15-e tér van. 1897-ben találták meg a római erődítmény maradványait, a régi Erzsébet-híd építéskor. Római eredetű a Rókus templom lóhere alakú kápolnája is. Pest legrégebbi épületét, a *belvárosi plébániatemplom*ot római falak köveiből kezdték építeni.

— A Belváros keletkezése?

— A régi Pest térképein jól látható a városrész 1789-től kezdődő formálódásának természetes folyamata. A városfalon három kapu volt: a Váci, a Hatvani és a Kecskeméti. *Mindhármat megtalálták, kiásták a régészek.* A kapuknak megfelelően vezették a régi város főbb utcait, amelyek két főtengeleként két részre osztották a várost. Az északi rész volt mindig a kereskedelmi mag, nagy forgalom, elegáns üzletek sora, gazdagság jellemezte. A déli inkább lakónegyednek mondható, szerényebb volt.

A FAL

— Kezdjük a sétát.

— Induljunk el képzeletben a késő szecessziós stílusban épült Astoriától. A Múzeum körút egyik házában *szép, nagy rész látható a régi városfalból.* A maradvány XV. századi. A Hatvani kapu mellett találták meg az *első pesti céllövölde helyét*; a XVII. században állították fel. A török időkben *egyetlen* nyom maradt, a belvárosi templomban egy imafülke,

Stilusokban: történelem

Hires-neves épületek

törökül: *mikrábd.* A régi Városháza helyén egykor volt mecsetet *csak rajzokról ismerjük.* A belvárosi templom azért különlegesen becses, mert a római időktől kezdve szinte minden kor rajta hagyta nyomát: *a román, a gót, reneszánsz, a barokk, a klaszszicista, a copf, s végül Molnár Pál szárnyasoltára, a modern.* Stílusjegyekben sűrítve a történelem.

RÉGI KÖZPONT

— A régi Pest központja?

— *A belvárosi templom körül volt.* Ide futottak a kereskedővárosba tartó országutak. Mögötte állott az egykori városháza, környékén volt a piac. Ma már ez a rész nem hasonlít középkori vagy újkori elődjére. A teret azelőtt Eskü tér néven ismerték. 1948-ban, a szabadságharc 100. évfordulóján kapta mai nevét: *Március 15. tér.* Ehhez a térhez kapcsolódik a Petőfi tér. Itt áll a költő szobra. Megalkotására 1860-ban indult társadalmi gyűjtés. A szükséges összeg alapja *Reményi Ede* hangversenyeinek jövedelme volt. *Jung József* tervei szerint épült a téren álló görögkeleti templom 1791—1801 között. Az egykori empirestílusú templom azóta megváltozott, *Ybl Miklós* is átépítette. Belső faragványai — *Jankovics Miklós* művei — a hazai keleti ritusú egyházművészet kiemelkedő alkotásai.

A KORZÓ

— Milyen volt a Duna-korzó?

— A Petőfi térről induló korzón a második világháború végéig európai hírű szállodasor állt. Fényes, ki-világított tükörrablakok ragyogtak esténként a gazdag vendégeknek, a sétálóknak. A háború, kettő kivételével, mindet elpusztította. A Duna-korzót és az Apáczai Csere János utcát megszakítja a Vigadó tér, amely egykor *a Budára vivő hajóhid pesti hídfoje, a város legforgalmasabb pontja volt.* Itt áll a háborúban súlyosan megsérült

Vigadó. Világhírű művészek — *Liszt Ferenc, Brahms, Gigli, Bartók Béla és Kodály Zoltán* — adtak itt hangversenyeket. Külső részét már helyreállították.

— A fogalomra vált Váci utca?

— A pesti Belváros egyik legrégebbi útvonala. Kereskedelmi hagyományai igen régiek, neve összeforrott a divattal. *Mindössze négy háza számít műemléknek,* ezek az épületek a múlt század első felének klaszszicista ízlését őrzik. A 3-as számú ház helyén volt a Váci kapu. A Hét választófejedelemhez címzett vendéglő és szálloda emlékét a 9. számú ház őrzi. Dísztermében hangversenyt adott *Liszt Ferenc.* Hosszabb ideig lakott itt *Mikszáth Kálmán.* A 19. számú épület a háború alatt romba dőlt; *e házban hunyt el Kisfaludy Károly és Vörösmarty Mihály.* A lakás a XIX. század első felében sok nevezetes irodalmi összejövétel színhelye volt. A Váci utca Budapest életében ugyanaz, mint sok híres külföldi utca és tér: a Gorkij utca, a Vencel tér, a Kärtnerstrasse vagy a Bond Street... *sétálóutca.* Egymást érik itt az üzletek. A Váci utca és közvetlen környezete adja meg a Belváros e részének színtét, hangulatát.

Sziklai Júlia